

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Κείμενο

[Αποδυνάμωση στερεοτύπων και προκαταλήψεων στο διαπολιτισμικό σχολείο]

Οι μαθητές, γηγενείς και μετανάστες, συναντιούνται στο σχολείο έχοντας «γνώσεις» ήδη διαμορφωμένες και εμπειρίες για την κοινωνική αξία των ομάδων τους και των κοινωνικών τους ταυτοτήτων. Η συμβολική ανισότητα και η ασυμμετρία, υποβόσκουσα ή φανερή, συνιστά πρόβλημα, αφού μπορεί να διαταράξει τις μεταξύ τους σχέσεις και να καταστήσει αδύνατη κάθε προσπάθεια αλληλοαποδοχής και συνεργασίας. Στην τάξη οι μαθητές κατασκευάζουν έναν «κοινωνικό κόσμο», ένα είδος κρυφού αναλυτικού προγράμματος ανθρωπίνων σχέσεων, με βασικά δομικά γνωρίσματα αφενός τις προσπάθειες για ίση συμμετοχή στις δράσεις και στην επικοινωνία και αφετέρου τις σχέσεις ανισότητας. Οι ανισότητες αυτές εκφράζονται ως διαφορές επιρροής στη διαμόρφωση της ομάδας και ως διαφορές στην αποδοχή και υποστήριξη από τα μέλη της. Ο παράγοντας της κοινωνικής προέλευσης είναι καθοριστικός και για τη δημιουργία σχέσεων αποδοχής – π.χ. ένταξη στο παιχνίδι ή στις δραστηριότητες στη διάρκεια του διαλείμματος - αλλά και για τις σχολικές επιδόσεις.

Ας δούμε τώρα κάποιες δυνατότητες διδακτικών παρεμβάσεων σε σχέση με το ζητούμενο της αποδυνάμωσης των αρνητικών στερεοτύπων, προκαταλήψεων και των αντίστοιχων κυρίαρχων κατηγοριοποιήσεων. Η δυνατότητα επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης σε διαπροσωπικό επίπεδο μπορεί να συμβάλει στην αποδυνάμωση των κατηγοριοποιήσεων, των προκαταλήψεων και των στερεοτύπων και να συντελέσει στην αποδοχή των «διαφορετικών» μαθητών. Επίσης, η ισότητα ως προς το κύρος μπορεί να διασφαλισθεί μόνο με την παροχή δυνατοτήτων εκπροσώπησης και ίσης συμμετοχής σε όλους τους τομείς της σχολικής ζωής. Σίγουρα η δημιουργία ενός περιβάλλοντος ίσης αποδοχής και αναγνώρισης στο πλαίσιο υπαρκτών κοινωνικών ανισοτήτων κάθε άλλο παρά εύκολη υπόθεση είναι.

Όμως, ένα μάθημα που προσφέρει ευκαιρίες συμμετοχής και συλλογικής δράσης μπορεί να λειτουργήσει ως πλαίσιο ενίσχυσης της αυτοαντίληψης των αλλοδαπών μαθητών. Ακόμη, ως στοιχείο μιας «συμμετοχικής δημοκρατικής κουλτούρας» «επιβάλλει» τη διαπραγμάτευση και την εναρμόνιση των ενδιαφερόντων μεταξύ μαθητών, εκπαιδευτικών και γονιών. Έτσι, οι μαθητές θα γνωρίσουν τις βασικές αρχές αυτών των δικαιωμάτων (ανθρώπινη αξιοπρέπεια και αξία, ισότητα και δικαιοσύνη). Στη συνέχεια θα ασχοληθούν με το ερώτημα κατά πόσο αυτά τα βασικά

δικαιώματα βρίσκουν εφαρμογή στην καθημερινότητα της πολυπολιτισμικής κοινωνίας.

Ακόμη, η δράση για την επίτευξη ενός κοινού στόχου παρέχει ευκαιρίες ανάπτυξης διαπροσωπικών σχέσεων και άμβλυνσης των προκαταλήψεων και των κοινωνικών κατηγοριοποιήσεων. Ασφαλώς, στον χώρο του σχολείου η συνεργατική μάθηση προσφέρει δυνατότητες αποδυνάμωσης των στερεότυπων κατηγοριοποιήσεων και αντιμετώπισης του «άλλου» ως προσώπου. Αυτό μπορεί να γίνει, επειδή το σχολείο έχει τη δυνατότητα να αξιοποιήσει τη συνεργατική μέθοδο και εκτός σχολικού περιβάλλοντος, επιδιώκοντας να αποκτήσουν οι μαθητές το αίσθημα ότι ανήκουν σε μια ομάδα, πέρα από τις όποιες διαφορές.

Τέλος, οι δραστηριότητες πρέπει να υποστηρίζονται από ενήλικους, όπως δασκάλους, γονείς και εκπροσώπους της κοινότητας. Η εμπλοκή των ενηλίκων και κυρίως των εκπροσώπων της τοπικής κοινωνίας σε κοινές δράσεις ανάδειξης και αναγνώρισης των διαφορών αποδίδει κύρος στο πολιτισμικό κεφάλαιο των αλλοδαπών μαθητών. Έτσι, δημιουργεί με αυτόν τον τρόπο θετικές προϋποθέσεις αποδοχής του «διαφορετικού».

Χ. Γκόβαρης, Ι. Ρουσσάκης (2008). *Ευρωπαϊκή Ένωση: Πολιτικές στην Εκπαίδευση*. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Αθήνα, 171-173 (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. (Μονάδες 20)

A. Να αποδώσετε περιληπτικά το κείμενο (80-100 λέξεις).

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Σύμφωνα με τους συγγραφείς, πώς μπορεί η συνεργατική μάθηση να βοηθήσει στην άμβλυνση των προκαταλήψεων και στην ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων στον χώρο του σχολείου; (60 – 80 λέξεις).

(μονάδες 10)

B2. Να γράψετε τα δομικά μέρη της τελευταίας παραγράφου (Τέλος... «διαφορετικού») του κειμένου.

(μονάδες 5)

Γ. (Μονάδες 15)

Γ1.α. Να αντικαταστήσετε στις παρακάτω προτάσεις τις υπογραμμισμένες λέξεις με συνώνυμες ή σημασιολογικά ισοδύναμες.

1. Η συμβολική ανισότητα και ασυμμετρία... συνιστά πρόβλημα.
2. Στην τάξη οι μαθητές κατασκευάζουν έναν «κοινωνικό κόσμο»...
3. Η δυνατότητα επικοινωνίας... μπορεί να συμβάλει στην αποδυνάμωση των κατηγοριοποιήσεων...
4. Ένα μάθημα ... μπορεί να λειτουργήσει ως πλαίσιο ενίσχυσης της αυτοαντίληψης των αλλοδαπών μαθητών.
5. Έτσι, οι μαθητές θα γνωρίσουν τις βασικές αρχές...

(μονάδες 5)

Γ1.β. Να γράψετε από μία πρόταση για κάθε συνώνυμη ή σημασιολογικά ισοδύναμη λέξη που επιλέξατε.

(μονάδες 5)

Γ2. «Όμως, ένα μάθημα που προσφέρει ευκαιρίες συμμετοχής και συλλογικής δράσης μπορεί να λειτουργήσει ως πλαίσιο ενίσχυσης της αυτοαντίληψης των αλλοδαπών μαθητών».

Γ2.α. Να εντοπίσετε στην παραπάνω περίοδο την αναφορική πρόταση και να γράψετε αν είναι προσδιοριστική ή παραθετική/προσθετική.

(μονάδες 2)

Γ2.β. Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.

(μονάδες 3)